

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7Co/185/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5719200575
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Kotrčová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5719200575.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Kotrčovej a členov senátu Mgr. Františka Dulačku a Mgr. Márie Kašíkovej, v právnej veci žalobcu: L. V., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom C. I. V. XXXX/XX, X., právne zastúpený: ADVOKÁTI Müller § Dikoš, s.r.o., so sídlom Závodská cesta 3911/24, Žilina, IČO: 36 864 455, proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpená Generálna prokuratúra SR, so sídlom Štúrova 12, 812 85 Bratislava, IČO: 00 166 481, o náhradu škody vo výške 2.500 €, na odvolanie žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Martin č.k. 18C/4/2019-78 zo dňa 28. marca 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok prvoinštančného súdu vo výrokoch I., II. p o t v r d z u j e .

Vo výroku III. rozsudok prvoinštančného súdu m e n í tak, že žalobcovi priznáva právo na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

Žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom prvoinštančný súd žalovanému uložil zaplatiť žalobcovi 2.000 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol, žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 60 %. Z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že uznesením OR PZ v Martine zo dňa 23.12.2010 bolo začaté trestné stíhanie vo veci prečinu sprenevery podľa § 213 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Uznesením OR PZ, Odbor kriminálnej polície v Martine, zo dňa 23.2.2011 bolo vznesené obvinenie proti žalobcovi za prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Okresná prokuratúra Martin podala podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku obžalobu 25.5.2011 na Okresný súd Martin pod sp. zn. 2Pv 655/10-8. Rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 3T/78/2011-658 zo dňa 5.5.2015 bol žalobca uznaný vinným za prečin sprenevery v zmysle § 213 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov, ktorého výkon mu bol podmienenečne odložený a určená skúšobná doba vo výmere 30 mesiacov. Bola mu uložená povinnosť nahradiť poškodenému škodu vo výške 5.563,63 €. Rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3To/110/2015 zo dňa 1.10.2015, bol žalobca oslobodený spod obžaloby prokurátora, sp. zn. 2Pv 655/2010 zo dňa 25.5.2011, pre skutok kvalifikovaný ako prečin sprenevery v zmysle § 213 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. S poukazom na platnú právnu úpravu, rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, súd zastal názor, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazom podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Pri určení výšky prihliadal na skutočnosť podľa ustanovenia § 17 ods. 3 písm. a) až d) zákona č. 514/2003 Z.z., zohľadnil dĺžku trvania trestného stíhania, povahu trestnej veci, následky v osobnej sfére žalobcu a zastal názor, že iba samotné konštatovanie porušenia práva by nebolo dostatočným zadostučinením. Konštatovanie o porušení práva nikdy žalobcovi nevráti späť obdobie takmer piatich rokov života, počas ktorých bol vystavený obrovskej

záťaži v podobe dlhotrvajúceho strachu, psychického stresu, napätia a obáv z možného odsúdenia. V tejto súvislosti zohľadnil závery ošetrojúcej lekárky, že stres a psychická nepohoda sa prejavili na jeho zdravotnom stave, keď pre bolesti hlavy nemohol spať. Taktiež za dôvodné považoval vyjadrenia žalobcu o jeho negatívnych pocitoch na pracovisku, o zmene jeho vzťahu k okoliu, nakoľko psychická nepohoda žalobcu okrem lekárskeho potvrdenia bola potvrdená aj čestnými prehláseniami kolegyň. Čestným prehlásením bolo preukázané, že priateľka žalobcu s ním práve pre vedené trestné konanie ukončila vzťah. Nakoľko však žalobca nepreukázal, že trestné stíhanie ovplyvnilo jeho pracovný život existenčne tak, že klienti žalobcu po začatí trestného stíhania ukončili zmluvy, ktoré s nimi uzatvoril, na túto skutočnosť nepredložil ani neoznačil žiaden dôkaz, uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy krátil a nároku žalobcu vyhovel do sumy 2.000 €. Vo zvyšku žalobu zamietol. S ohľadom na pomer úspechu a neúspechu strán v spore, priznal žalobcovi vo vzťahu k žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 60 %.

2. Proti rozsudku okresného súdu v zákonnej lehote doručili odvolanie žalobca aj žalovaný.

3. Žalobca v podanom odvolaní považoval za potrebné poukázať, že závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje so zreteľom na jej intenzitu, rozsah, dopady, ako aj na dĺžku jej trvania. Pri určovaní konečnej výšky peňažného zadosťučinenia v súlade s princípom spravodlivosti sa zohľadňujú jednotlivé situácie, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo tak, aby bola naplnená požiadavka zabezpečujúca účinné primerané zadosťučinenie za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Už samotné vznesenie obvinenia a vedenie trestného stíhania podľa neho predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca, ovplyvňuje jeho osobný život a jeho osud. Uplatnenú výšku náhrady v sume 2.500 € považoval za primeranú. Poukázal, že trestné konanie zasiahlo do viacerých sfér jeho osobnosti. V konaní bolo preukázané, že došlo k zhoršeniu zdravotného stavu žalobcu, žalobca bol v psychickej nepohode, čo sa prejavovalo negatívnymi pocitmi na pracovisku a zmenou jeho správania k okoliu. K zásahu do osobnostných práv žalobcu došlo závažným spôsobom, a teda súdom priznaná suma sa javí ako podhodnotená. Pri posudzovaní výšky nemajetkovej ujmy by mal súd vychádzať z celkovej najvyššej sumy, akú možno za zásah do osobnostnej sféry priznať a nie zo sumy uplatnenej žalobcom. Žalobca si počas piatich rokov trestného stíhania vytrpel mnoho príkoria, jeho následky sa dodnes prejavujú na jeho zdravotnom stave a zrejme si ich poniesie doživotne. Všetky nepríjemné zážitky pocítil na vlastnej koži a nijaký človek, ktorý nemá rovnakú alebo podobnú skúsenosť si nedokáže reálne predstaviť, čím všetkým si prešiel a teda, pokiaľ súd len pre nepreukázanie zásahu do pracovnej sféry, i pomerne symbolickú sumu uplatnenú žalobcom krátil, dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na základe tohto nesprávne aplikoval zákonné ustanovenie. Nestotožnil sa ani s postupom prvoinštančného súdu pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, vzhľadom na to, že výška plnenia v danom prípade vychádzala z úvahy súdu. Žiadal preto zmeniť rozsudok prvoinštančného súdu a priznať mu nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.500 € a nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný v odvolaní proti rozsudku okresného súdu žiadal nárok žalobcu v celom rozsahu zamietnuť. Uviedol, že rozsudkom okresného súdu bol porušený zákon, pretože jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobca svoj nárok odvíjal od nezákonného vznesenia obvinenia a podanej obžaloby. V zmysle rozhodnutí dovolacieho súdu nie je možné automaticky každé uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré nevyústilo v právoplatný odsudzujúci rozsudok pokladať za nezákonné rozhodnutie. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 201/2007, skutočnosť, že uznesenie o vznesení obvinenia neobsahuje konečný záver o spáchaní trestného činu a vine obvineného. Ide o rozhodnutie vydané na základe dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin a ak aj dôjde k oslobodeniu spod obžaloby, nemusí to vždy znamenať, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané nesprávne. V tejto súvislosti poukázal aj na nález II. ÚS 163/2013-50, kde ústavný súd prezentoval názor, že oslobodenie spod obžaloby nemá automaticky za následok nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia. Zákon pojem nezákonné rozhodnutie nedefinuje. Za nezákonné rozhodnutie možno považovať také rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom SR alebo záväzkami SR vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je SR viazaná a bolo z dôvodu nezákonnosti zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. Prípadnú konštrukciu spočívajúcu v tom, že nezákonným je uznesenie o vznesení obvinenia, a to retroaktívne s poukazaním na to, že obvinený bol spod obžaloby súdom oslobodený, nemožno akceptovať, lebo takáto konštrukcia nemá oporu v žiadnom ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z.. V prípade žalobcu

nie je preukázaný základný predpoklad pre uspokojenie jeho nároku na náhradu škody a to vydanie rozhodnutia v rozpore s právnym poriadkom SR - nezákonného rozhodnutia. V uvedenej trestnej veci sa názory súdov pri rozhodovaní o dostatočnom preukázaní viny žalobcu rôznili a v konečnom dôsledku bol žalobca spod obžaloby oslobodený v dôsledku uplatnenia zásady „in dubio pro reo“. Záonné predpoklady pre vznesenie obvinenia a podanie obžaloby nie sú stanovené na uplatnenie tejto zásady. Trestné konanie sa po vznesení obvinenia presúva do štádia zisťovania skutočností rozhodujúcich pre potvrdenie alebo pre vyvrátenie tohto obvinenia. Z rozsudku Krajského súdu v Žiline, ktorým bol žalobca právoplatne spod obžaloby oslobodený, nevyplýva, že by súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval nezákonný postup policajného orgánu, resp. nesprávny úradný postup prokurátora, teda neboli preukázané žiadne konkrétne okolnosti a dôvody, na ktoré poukazuje aj rozhodnutie dovolacieho súdu pod sp. zn. 4MCdo/15/2009, ktoré by odôvodňovali odškodnenie žalobcu. Taktiež mal za to, že žalobca ani dôveryhodným spôsobom nepreukázal, že by práve trestné konanie zásadným spôsobom ovplyvnilo jeho súkromný život alebo zdravotný stav. Potvrdenie od všeobecnej lekárky bolo vydané na vlastnú žiadosť žalobcu a je v ňom len teoreticky konštatované, že ťažkosti mohli byť spôsobené zhoršením psychického stavu v tomto období.

5. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného zotrval na odvolacích dôvodoch, argumenty žalovaného považoval v celom rozsahu za neopodstatnené s tým, že okresný súd sa vo svojom rozsudku dostatočne vyčerpávajúco vysporiadal s predchádzajúcou argumentáciou žalovaného vo vzťahu k odôvodnenosti uplatneného nároku a existencii nezákonného rozhodnutia. V tejto súvislosti poukazoval na rozsudok Najvyššieho súdu SR publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR ako judikát R 37/2014 (sp. zn. 4 MCdo 15/2009), ako i rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 320/2016 z 7.7.2016. Poukazoval tiež na princíp právnej istoty a objektívny charakter zodpovednosti štátu podľa § 3 zákona č. 514/2003 Z.z.

6. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu sa nestotožnil s jeho argumentmi uvedenými v podanom odvolaní, neuznal nárok na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy v celom rozsahu.

7. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného sa v plnom rozsahu pridržiaval všetkých doterajších vyjadrení a odvolania zo dňa 13.5.2019.

8. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v podanom odvolaní a súc viazaný odvolacími dôvodmi (§ 379, § 380 CSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario odvolaním napadnuté rozhodnutie prvoinštančného súdu ako správne postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

9. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že prvoinštančný súd vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, dospel k správnym skutkovým zisteniam, vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie náležitým, vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil.

10. Prvoinštančný súd podľa názoru odvolacieho súdu dostatočným spôsobom odôvodnil a to i poukazom na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít svoj záver o danosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcu voči žalovanému v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. a na žalovaným produkovanú argumentáciu dal dostatočnú odpoveď. Pri určení výšky správne prihliadal na skutočnosti podľa ustanovenia § 17 ods. 3 písm. a) až d) zákona č. 514/2003 Z.z.

11. I odvolací súd za podstatné považoval, že dĺžka trestného konania bola neprimerane dlhá - 55 mesiacov a práve v tejto súvislosti odvolací súd hodnotil zásah do osobnostných práv navrhovateľa, intenzitu a dĺžku trvania tohto zásahu vo všetkých sférach jeho života. Pri ustálení výšky náhrady nemajetkovej ujmy a jej primeranosti i z hľadiska inej hmotnoprávnej úpravy upravujúcej odškodnenie, ako i z hľadiska dokazovaním zisteného skutkového stavu zvažoval, či prvoinštančným súdom priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy znamená pre žalobcu spravodlivé zadostučinenie zodpovedajúce intenzite ujmy danej dĺžkou trvania zásahu v oblasti profesijnej, rodinnej, spoločenskej s prihliadnutím na osobu žalobcu, jeho doterajší život, závažnosť vznikutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo. Kritéria na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo svojej podstate určuje ust. § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., pričom v tomto smere je potrebné zohľadniť judikatúru najvyšších súdnych autorít, podľa ktorých určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 145/2011 z 12.

decembra 2012). Za podstatné v tejto súvislosti považoval, že všeobecné sudy nemôžu limitovať výšku náhrady mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách, pričom za významné zohľadnil i ústavnoprávne hľadisko, v zmysle ktorého zodpovednosť štátu je konštruovaná ako objektívna a absolútna zodpovednosť, ktorej sa štát nemôže zbaviť. Ústavný súd SR v Náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24. januára 2017 vyslovil názor, že stanovíť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania či už väzby alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste. Ani to však neznamená, že takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov by nebolo na mieste nezohľadňovať.

12. Odvolací súd zohľadňoval povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a prirodzené dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry žalobcu. Zohľadňoval rozhodovaciu prax všeobecných súdov, či už na Slovensku alebo v Českej republike a rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva.

13. Bez akýchkoľvek pochybností považoval za úplne prirodzené, že trestné stíhanie zasiahlo do života žalobcu, vyvolalo uňho pocity úzkosti, obavy o ďalšiu budúcnosť, frustrácie a stresu, ktoré určitým spôsobom zasiahli do spoločenského života, do zdravotného stavu žalobcu, do rodinných vzťahov a tento stav pretrvával viac ako 55 mesiacov. Je pravdou, že žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal tak dramatické, nezvratné a doslova likvidačné dopady na jeho profesijný život ako v iných porovnateľných prípadoch, v nadväznosti na čo odvolací súd pri pomerovaní výšky náhrady vo veciach s obdobnými následkami sa stotožnil s postupom prvoinštančného súdu, pokiaľ žalobcom požadovanú náhradu krátil a priznal mu nemajetkovú ujmu vo výške 2.000 €. Mal za to, že takto priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy je dostatočnou satisfakciou žalobcu za neprimeranú dĺžku trestného konania a stíhania a pokrýva dlhotrvajúce obdobie neistoty, obáv a stresu žalobcu, ktorý však i podľa čestného prehlásenia kolegýň nestratil ich dôveru a podporu. Žalobca nepreukázal fatálne zdravotné následky, neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal ani, že by rozchod s priateľkou bol ovplyvnený práve vedeným trestným stíhaním. Nepreukázal stratu zamestnania počas obdobia vedenia trestného stíhania. Aj v nadväznosti na uvedené aspekty odvolací súd rozhodnutie prvoinštančného súdu ako správne, stotožniac sa s jeho odôvodnením potvrdil.

14. Pokiaľ sa týkalo nároku na náhradu trov konania, rozsudok prvoinštančného súdu zmenil, priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, nakoľko pokiaľ i prvoinštančný súd vychádzal z pomeru úspechu a neúspechu strán v spore, je potrebné uviesť, že v danom prípade výška plnenia závisela od úvahy súdu a preto bolo potrebné žalobcovi priznať náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že pri výpočte náhrady sa bude vychádzať zo sumy priznanej prvoinštančným súdom. V odvolacom konaní ani jedna zo strán úspešná nebola, v nadväznosti na čo odvolací súd žiadnej zo strán náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

15. Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca/ alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)